

De la Riv. de Colomb, sur l'Alouatta.

CHRIST: VARSEVICII C. C.

CÆSARVM,
REGVM, ET PRINCIPVM,

VNIUS ET EIVSDEM PARTIM GE-

neris & nominis, partim etiam imperij ac dominationis,

Vitarum Parallelarum,

LIBRI DVO.

Quod quorum quodque contineat versa pagella monstrabit.

Accessit rerum & verborum memorabilium locu-
pletissimus index.

CRACOVIAE,

In Officina Iacobi Sibeneycher.

Anno Dñi. M. DC. III.

Primo libro continentur.

Vita
Darij primi.
Darij vltimi.

Regum Persarum.

Vita
Augusti Cæsaris.
Augustuli ex Italicis
vltimi Cæsaris.

Cæsarum Romano-
rum.

Vita
Constantini primi.
Constantini vltimi.

Cæsarum Constanti-
nopolitanorum.

Vita
Caroli Martelli primi.
Caroli Martelli vltimi.

Regum Francorum.

Vita
Berengarij primi.
Berengarij vltimi.

Regum Longobardo-
rum.

Libro altero continentur.

Vita
Balduini primi.
Balduini vltimi.

Regum Hyerosolimita-
norum.

Vita
Alphonfi primi.
Alphonfi vltimi.

Regum Arragoniorum
& Neapolis.

Vita
Iagellonis primi.
Iagellonidis vltimi.

Regum Polonorum.

Vita
Francisci primi Sforziæ.
Francisci vltimi Sforziæ.

Ducum Mediolanen-
sium.

RVDOLPHO II. CÆSA-
RI AVGVSTO, HVNGARIÆ
BOHEMIÆQ. REGI ARCHIDV-

CI AVSTRIÆ &c. &c.

CHRISTOPHERVS VARSEVICIVS C. C.

felicitem sempiternam.

QVOD OLIM BASILIVS ORIEN-
tis Imperator, Auguste Cæsar, Leoni suo
suadebat illi filio, ne veterum legere &
cuolnere historias, vel minimùm graua-
retur; paruo labore quod illi magno
congefferant perspecturus, bonorum
virtutes, maiorumq; vitia, tum varios
humanae vitæ casus, rerumq; ac temporum vicissitudines;
ac deniq; Regnorum & Imperiorum mutationes, ex mutis
quàm ex consiliariis viuis rectius cogniturus. Id equidem
quoq; videre videor mihi conuenire: vt quantus quantus
sum, qui scio quàm ratione tui sim semperq; fuerim nullus,
præsbiter quidem certè, rogem obtesterq; te, Vt historiam
actionum tuarum omnium, veluti quandam habeas cynosu-
ram; testem bonorum aut secus morum, nunciam euentu-
um, pedissequam Diuinorum oraculorum, & lucem ac the-
saurum veritatis. nihil enim falsi audeat, nec veri non audeat
dicere historia: cuius scriptori ante illud supremum tribu-
nal reddenda erit ratio, & nullis porsus mendis aut assen-
tatione scaterere debet narratio. Ad cuius quidè ego histo-
riæ exemplum magno Imperatore dignū, offero tibi librum
Cæsarum, Regum, & maximorum Principum vitarū Paral-
lelarum; quod non propterea facio, vt de te suspicer (quod
absit) aliquid mali; qui bona lætaq; omnia, & optare &
sperare volo atq; debeo, sed vt (quemadmodum facis) di-
uinam in humanis rebus agnoscas potentiam, & tam lætos

C. VARSEVICH C. C.

DARII PRIMI REGIS PERSARVM VITA.

IMPORTVNA CAMBYSIS CYRI PERSARVM Monarchiæ primi conditoris filii, in Ægypto absentia, & crudelissimus per omnia dominatus, Darii Histaspis filii, primi eius nominis Persarum Regis causam & occasionem postacrem disceptatione præbuit electionis; vt primum quidem, à septem interfecto-ribus Magis, vnus in Perside imperium potissimum probaretur. Regnabat tum Romæ Tarquinius, ab vrbe condita supra ducentesimo tertio & trigesimo, cum eodem illo tempore Darius imperium in Satrapias diuisisset, & tributa imposuisset populis, pluresq; simul vxores ducendas esse regibus suo exëplo non obscure ostendisset. Nam ad eorum nuptias, amplissimis dimissis legationibus, circum vicinos Principes inuitabat, & id quodam modo honori gloriæq; sibi æstimabat. Cuius mentione sacræ etiam literæ honorificam faciunt, hoc ipso maxime nomine, quod facultate prosequendi ædificationem Hyerosolimis templi Iudeis perbenigne cõcesserit. Iam verò, cum secum ipse expenderet, nec quietem sine armis, neq; arma sine stipendiis, neq; stipendia sine tributis, posse haberi; primus omnium Persis pecuniam imperauit, vnde etiam propolam & institorem vulgò eum quidã appellabant. Sed ille nihilominus ea moderatione vtebatur, vt non admodum, vel hac quoq; in parte ipsa, immoderatus aut iniquus spectaretur. Nihil autem est ita graue, quod Reipub: necessitate urgente, & consuetudine in populis non alleuetur patiendi. Quo magis etiam quosdam, qui eius rei gratia contra eum cõspirauerat, coercuit, & per Paralangas, quo nomine triginta in Perside stadia continebantur, tributa conferre prouinciales iussit, & tributarias functiones in xx. partes distribuit, & nec ignauum, nec impotentem suis se esse Dominum facile omnibus est testatus. Cuius historiam texere nostri instituti non fuerit; sed satis sit dixisse, magnũ & memorabilem regem cum fuisse, & bene administrato regno cum laude, nec ita immatura morte, ex hac vita excessisse. Vixit enim annos, cum regnare incepisset

indigni diuina misericordia, qui in mundo immundo nobilitari cupiunt animi impotētia. Sicut ille qui in æde D. Stephani occisus est Sforzia, qui cum canibus obiecisset pueros & illi maectare ipsos nolissent, tandem vt satellites eos occiderent imperabat. Deus quippe penes quem summa potestas seruauit sibi tria, Honorem, iudicium, & Vltionem; quæ semper erunt his qui sibi illa præter eum vendicauerint, in illo iudicio extremo & tremendo cōtraria, cum omnia omnium nominum, tam muta quàm loquentia, contra nos clamabunt, nosq; de minutissimis non solum dictis & factis, verum etiam cogitatis rigidè accusabunt.

FINIS.

C. V. C. C. Lectori S.

Qui historiam posthumam dixit debere esse filiam, nã ille perperam dixisse, & omnia in rebus minutatim videtur dispexisse. Ideo enim historiam quoad vixeris edas, edisse vt non frustra te proculdubio ostendas; & si alicubi in aliquo erratum est, monitus corrigas, & hinc quàm ante illud supremum tribunal potius erubescas. Difficile est placere cunctis, nec autem desiderandum vniuersis, maxime verò iis qui antequam aliquid legerint, iudicium ferre; & antequam omnia euoluerint, soliti sunt condemnare. Sed si nihil his commentationibus commendationis habeas aliud, ipsa fuga ocii, & quod scribendo legenda, legendo discis scribēda peccati antidotum habueris salutare. Quod vtinam intelligant intusq; legant plures, quibus & plus luculentioris ocii, ac fortasse est & ingenii, modo in aucupandis opibus, aut voluptatibus, non quarant plus encomii: si non potius fastidii & exitii sempiterni. Viuere namq; & bibere magnum est discrimen. Ego quod ad me quidē attinuerit, pro mea tenui & infirma parte, quæ possum præsto; ad Christi primùm, deinde etiam ad Poloni nominis gloriã, & vtilitatem Reipub: sempiternam. Quæ rebus antea actis verè & fideliter posteritati mandandis, aliqua saltem ex parte iuuatur, & haud dubiè decoratur: & deniq; boni ciuis fuerit, ne res rerumq; & virorum nomina, scitu & memoratu digna, alto silentio aliquandiu inuoluta, temporis edacitate emarcescant. Tu nos nostrumq; hunc quantulumcunq; laborem, qui non solum ex nostris, sed exterorum etiam libris fideliter manuscriptis veracissimis constat historiis, gratia non inuidia digniorem puta; & negligendis tuis, carpendis verò alienis, non multo te semper habendum Scias prudentiorem. Vale.

Cracouiæ, XXVIII. Marcii 1603.

